

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Még egy pár szó

a birtokrendezési eljárás legújabb szabályozásához.*)

A „Kelet“ hasábjain közölve volt azon törvényjavaslat, melyet „a birtokszabályozás, tagosítás és mezei utak szabályozása körül követendő eljárás iránt az erdélyi részek összes és a körösbányai törvényszéki kerület területére nézve“ az erdélyi gazdasági egylet egyik érdemes tagja kidolgozván, az említett egylet magáévé tett s a képviselőházhoz és kormányhoz felterjeszteni elhatározott.

Örömmel üdvözölte mindenki e szakavatott munkát, mert reménysugárt nyújtott arra, hogy birtokviszonyaink rendezése végre valahára nemcsak ténynyé válik, hanem mindnyájunk megelégedésére és földmivelési érdekeinknek megfelelőleg lesz megoldva.

Képzeltetni ezért, mily meglepetést okozott a „Budapesti közlöny“ f. hó 15-én kiadott száma, melyben a m. kir. igazságügyminister urnak 3258.—1876. számú rendelete közöltetett a birtokrendezési eljárás iránt az ország erdélyi részében 1872. évi május hó 6-án 20816. sz. a. kiadott rendelet módosítása tárgyában.

Minden viszonyok és körülmények között örömmel fogadjuk a kormánynak gondoskodását és

*) Múlt számunkban tett ígéretünkhöz képest közöljük egy jeles jogtudósunk szakavatott és tárgyilagos véleményét, melyet a „Kelet“-ből veszünk át.
Sz.

intézkedését, ha a jóakarattal mellett czélszerűsége és eddigi állapotainkkal szemben haladást tapasztalunk azokban, de szomorítólag hat reánk mindannyiszor, valahányszor meggyőződünk arról, hogy az intézkedés olyan, minő a burokratikus életben gyakran előfordul s melyet a német igen jellemzően e szóval szokott kifejezni; „schupfer“, mely nem egyéb, mint fél rendszabály, sőt ennél is kevesebb s czélja és eredménye nem egyéb, mint elodázása a végleges megoldásnak.

Ilyennek tartjuk mi a m. kir. igazságügyminister urnak fennemlített rendeletét, mely által bizony egy hajszálnyi lendületet sem vesznek birtokrendezési viszonyaink.

Nem tudjuk bizonyosan, de gyanítjuk, hogy e rendelet keletkezésére nem kis befolyással volt erdélyrészi képviselőink közül egynehány; de akár áll ez, akár csak tévedünk feltevésünkben, annyi kétségtelen, hogy ezen rendeletnek éppen most történt kibocsátása a legelkedvetlenítőbb jelenség, mert arra mutat, hogy sem a kormány, sem képviselőink nem kísérték kellő figyelemmel a hazarészünkben megindult mozgalmakat, midőn ugy látszik nem is vettek arról tudomást, hogy hazarészünk gazdasági egylete — tehát kétségen kívül egy szakértő közeg, — a birtokrendezésre vonatkozólag egy kimerítő és minden esetre figyelmet érdemlő törvényjavaslatot már kidolgozott; ha pedig erről birtok tudomással és a többször említett ministeri

rendelet ennek daczára lett kibocsátva, akkor — őszinten kimondjuk — elkeseredve tekintünk a jövőre, mert jele volna ez annak, hogy a „rólunk, nálunk nélkül“ elv emelkedik uralomra, ennek pedig szükségképeni következménye nem egyéb, mint az, hogy a legjobb akaratu intézkedések alapjaikban hibásak és így célttévesztettek lesznek.

De hagyjuk a recriminatioakat; bizzunk abba, hogy a roszul értesült m. kir. igazságügyminiszter urtól a jobban értesítendő m. kir. igazságügyminiszter urhoz folyamodva, az utóbbi visszavonandja az előbbinek rendeletét, ha meggyőződik arról, hogy a többször említett rendelet, minden lényegesebb haszon nélkül, csak egy új provisoriumot teremtene, míg a felterjesztendő, vagy talán már felterjesztett törvényjavaslatnak, ha nem is egész terjedelmében, de legalább egészséges alapelveiben elfogadása a törvényhozó testület eleibe terjesztése útján hazarészünk birtokrendezésének kérdése végleges és — meggyőződésünk szerint — minden érdeket kielégítő megoldást nyerne.

Nem célunk itten a törvényjavaslatot csak főbb elveiben is ismertetni s annak előnyeit kiemelni; elegendőleg ismertette volt e lap hasábjain; nem is szólhatunk a birtokrendezés gazdasági kérdéseihez, mert nem birunk e téren szakismeretekkel, de a gyakran felemlített legújabb miniszteri rendeletre vonatkozólag egy pár észrevételt koczkrátatni szükségesnek tartjuk.

Mindenekelőtt kiemelendő, hogy az új rendelet elvi módosítást nem foglal magában; mi természetesb tehát, mint az, hogy lényegileg az új rendelet által sincsenek orvosolva a régebbinek hiányai, mert egyes alakosságok változtatása által vajmi keveset segíthetni az égető bajokon!

De a tényleges módosítások sem felelnek meg a célnak, azon célnak t. i., hogy a birtokrendezés lehető gyorsan, minden érdek megóvása mellett és mégis célszerűen keresztülvihető legyen.

Felesleges volna mostan a részletekbe bocsátkozni; hozzá szólunk azokhoz is, ha ezen rendelet várakozásunk ellenére vissza nem vonatnék, de illuztratóként arra nézve, hogy mennyire mellőzött még a szabatosság is, utalunk a rendelet 6. §-ra; ennek feladata, módosítani az 1872. május 6-ki rendelet 19. §-át, mely azt rendelte, hogy az

előkérdések fölött az 1868. 54. t. cz. 144. §-ban szabályozott jegyzőkönyvi eljárásnak van helye. A módosítás azt tartalmazza, hogy nemcsak az előkérdésekben, hanem a későbbi eljárásban is a tárgyalásra nézve a jegyzőkönyvi eljárás alkalmazandó, a jegyzőkönyvet azonban a bíró akként vezeti, hogy az ügy eldöntésére szolgáló ténykörülmények felderítettessenek.

Mármost kérjük valjon ezen 6. §. is a jegyzőkönyvi eljárás alatt a polg. törv. rdts 144. §. szerinti eljárást érti, mint a korábbi rendelet 19. §-a? Ha igen, akkor nem tudjuk megegyeztetni a 6. §. végmondatát az 1868: 54. t. cz. 144. §. szerinti eljárással, minthogy azon eljárás természet szerint a tárgyalás vezetésére a bíró vajmi csekély befolyást gyakorolhat, a felek illetőleg képviselőik magok iktatván nyilatkozataikat jegyzőkönyvbe.

Mellőzve most egyebet, tiszta meggyőződésünk, hogy a kérdésben forgó rendelet nem javít a helyzeten; ezen javítani csak úgy lehet, ha gyökeresen javítunk; erre pedig az alapot legalább megadja az előlemlített törvény-javaslat.

Nem azt akarjuk mi, hogy e törvény-javaslat, egész terjedelmében elfogadtassék; lehetnek annak egyes megállapításaiban is hibák, lehetnek talán abban oly intézmények is felvéve, melyek teljes mértékben életbeléptetése mostani pénzügyi állapotaink mellett nem lehetséges; — de mindez legfennebb arra szolgálhat indokul, hogy a törvényjavaslat egyes részeiben átdolgoztassék alapelveinek fenntartása mellett.

Állami, közgazdasági érdekek követelik a birtokrendezés kérdésének mielőbb és célszerűen leendő megoldását; ezt elérni félrendsabályok által nem lehet, itt gyökeresen és végleg kell orvosolni a bajt, mert minél tovább terjed e kór, annál nehezebb azt kiirtani.

Kérjük ezek alapján a m. kir. igazságügyminiszter urat, méltassa figyelmére az előlemlített törvényjavaslatot s ha meggyőződik az abban alapul felvett elvek helyességéről, annak törvénné emelését befolyásával mozdítsa elő; legyen meggyőződve arról, hogy a birtokrendezés kérdésének helyes megoldása állandó hálára fogja kötelezni e hazarész lakóit!

Dr. G. G.

Utmutatás a Mezőség kopárainak befésztésére.

Írta: **Fekete Lajos.**

(Folytatás.)

A nálunk honos fajok megkülönböztetésére szolgálnak a következő jellegek:

A.) Porodák szabadok. Mellékszirmok hiányzanak.

a) Aprólevelű hárs (*Tilia parvifolia* (Ehrh). Aprólevelű szódok. Winter- oder Kleinblättrige Linde.) A levelek felül setétzöldek, mindkét oldalukon csupaszok, csak hátsó lapjukon, az inakvállaiban vörhenyes sárga szakálluak. A virágzat 3—9 virágú. A murvák sárgás-zöldek. Csészelevelek és szirmok fehéresek, jó szaguak. A mag gömbölyű, alig ismerhetőleg 4—5 élű, nemezes.

b) Nagylevelű hárs. (*Tilia grandifolia* (Ehrh) Nagylevelű szódok. Sommer- oder grossblättrige Linde.) A levelek felül setét-zöldek, majdnem csupaszok, alól hasonló színűek, de világosabbak, rövid szőrűek és az invállakban fehéres szakálluak, vagy ez utóbbiakon kívül mindkét oldalukon csupaszok. A virágzat 2—5 virágú. Murva sárgás-zöld. Csészelevelek és szirmok fehéresek, jó szaguak. Gyümölcs gömbös, nemezes, 4—5 párkányosan kiemelkedett bordával.

B.) Porodák 5 csomóba összenőttek.

c) Ezüstlevelű hárs (*Tilia argentea* (Desf.) Ezüstlevelű szódok. — Weissblättrige Linde.) Levelei felül setétzöldek, alól fehér nemezők, az invállakban szakállosak. Virágzat 5—12 virágú. Murvák fehéresek. Szirmok sárgások, jó szaguak. A mag gömbös, gyengén 5 élű, nemezes. —

A hárs szép tojásdad koronával, sűrű lombozattal és setét, repedezett kérgű törzsszel bír.

A virágzás ideje június és július eleje, a mag októberben érik, de a kislevelűnél mindez 1—2 héttel később történik. A mag rendszeren ősszel, legalább részben lehull, de néha télen át is a fán marad. Szabadon álló fák már 25 évvel a magzás korába lépnek.

A mag gyakran csak egy év múlva csírázik ki. A sziklevelék szélesebbek, mint hosszúak, 5 vagy többször hasítottak; a legelső közönséges levelek tojásdadok, kihegyesedők, egyenlőtlenül fűrészesek és vállban ferdén szivalakuak. A zsenge növény növekedése az első évben igen kicsiny. A héj sokáig síma marad, s csak magasb korban repedezik fel.

A vezérgyökér mély, ágai mélyen behatolnak a földbe, és számos, vékony és messze terjedő mellékgyökerekkel vannak megrakva.

A hárs igen magas kort ér el, úgy, hogy a 800—1000 éves fák nem ritkák. Igen szívós életű és életereje a gyakori megsértésekkel is daczol.

Tuskóról és gyökérről még magasabb korban is gazdagon sarjadzik s ez uton, valamint homlítás által is szaporítható.

A hideg iránt fiatal korában sem érzékeny, de a hosszás hőséget és szárazságot megsüni.

A kislevelű hárs keleti, közép és éjszaki Európában honos, kivéve a legéjszaki vidékeket; a nagylevelű hárs

főképp Magyar- és Dél-Németországban, az ezüstlevelű pedig Magyarhonban és déli Európában honos. Előbbiek nálunk 2500—3000 lábnyira (790—950 met.) is felmennek, az utolsó ellenben főként a lapályok és folyamparti berkek lakója.

Mindnyájan csak szórványosan fordulnak elő erdei fáink közt, de magukra erdőt képezni hazánkban nem szoktak; jölleket Oroszthonban tiszta hárserdők is fordulnak elő.

A hárs a lágylombfák közé számítatik; fája igen könnyű, fajsúlya légszáradtan mintegy 0,60—0,70; tűzereje csekély (bükét 1,00-nek véve, 0,65), de finom és egyenletes szerkezete és fehér színe miatt képfaragásra, esztergályos munkákra alkalmas s különösen kerestetik oly tárgyak készítésére, melyeknek megvetemedni nem szabad, pl. mérőasztalok, rajztáblák stb. Finom szene lópor készítésre használtatik. Héja adja a háncsot, mely fonott munkákra, kötözésre sat. kerestetik; magvából kellemes ízű olajat sajtolnak, virágját a méhek mézéért kiválóan szeretik s ugyanaz izzasztó szerül is használtatik.

8. Juhar. (Acer. Ahorn. Jávor. Ihar.) A nálunk előjövő juhurfajok fák vagy cserjék; leveleik ellenesek,* s így levélhónaljából eredő hajtásaik is. A rügyek kupalakuak és szögletesek, 4—8 pár, keresztiesen** álló pikkelylyel takarva. Virágaik részint himnősek, részint pedig a terme, vagy a himszálak ki nem fejlődése következtében porodások vagy termések. A csésze 5 osztatu, lehulló; szírom: 5, a csésze esücskeivel váltakozó és alul álló korongra illesztve. Poroda: 8. Maghon: 1, föli, 2 karéju. Bibeszár 1, bibé 2. A gyümölcs két szárnyas gyümölcsre (leppendék) hasad szét.

A nálunk fanagyságot elérő fajok következők:

a) A közönséges vagy Fürtös Juhar (*Acer pseudoplatanus* L. Berg-Ahorn, Trauben-Ahorn.) Elsőrendű fa. Levelei kézidegűek,***) ötször karéjosak, a karéjok egyenetlenül bevagdaltak, a fogak tompán hegyzetek; a felső lap setétzöld, csupasz, fénylő; az alsó tengerszínzöld, többé kevésbé szőrös, vagy az inakon bolyhos. A rügpikkelyek sárgászöldek barna szélekkel s majdnem fekete hegygyel. Virágai lecsüggő fürtöt képeznek, és ápril vagy május hónapban a kizöldülés átán közvetlen megjelennek. Gyümölese októberben érik és ugyanazon hónapban leszáll. A magocskák kissé szögletes, a két leppendék többnyire két hegyes szöveget zár be egymással.

Magról nőtt fák ritkán teremnek a 40-ik év előtt csirkepes magot; a sarjak ellenben sokkal korábban. Az ősszel vetett mag májusban csírázik; mindazáltal tavaszig is eltartható s ha tavasszal vetjük el, 5—6 hét múlva kél. A sziklevelék hosszudad lándzsa alakúak, hegyükön kerekdedek,

*) Azaz két-két levél áll egymással szemben, ugyanazon magasságban.

**) T. i. az ugyanazon magasságban álló pikkelypár összekötő vonala a következő pikkelypár összekötő vonalára keresztben áll.

***) Így nevezik azon leveleket, melyeknek főinai egy pontból oly fornán ágaznak szét, mint a kéztőtől az ujjakhoz futó inak.

a legelső levelek épéltek, tojásdadok, kihegyesedők, kellően fűrészesek, alig szivalaku vállal; felületük ránczos. A zsenge növényke az első évben ritkán nő nagyobbra 3—4 hüvelyknél (7—10 cm.); mélyebben nyomul be a talajba a vezérgyökér, mely csak kevés, rövid gyökrojtot bocsát. Később, mintegy 10 év múlva kezd a vezérgyökér hátramaradni, és a mellégyökerek kapnak erőre; ugyanez történik még korábban is, ha az előbbi akadályra talál. A héj szürke és korosabb fákön kerekded repedések által felcserepedvén lemezekben válik le, melyek a megmaradó héjrétegen kerekdeden márványozott szélü nyomokat hagynak hátra. E fa könnyen kihajt tövéről, de az anyatuskó nem tart sokáig.

Európának inkább a déli felén jó elő, s Némethon északi határát nem sokkal haladja meg; közönségesen más erdei fákkal vegyesen tenyészik; s csak igen ritkán képez tiszta állatot. Magassági kiterjedésének felső határa a Magas Tátrán Fuchs szerint 4020' (1270 met.) a Biharhegységben 4090 b. láb (1291 met.)

A fája fehér, kemény, szijas és tömött, s ezért asztalos-, kerekcsap munkákra és faragásra becses; épületfának nem nagyon alkalmas, mert nem tartós, de tűzre ép oly becses, mint a bükkfa. Tömöttségben a szilnél nem áll hátrább. Lévelei jó juh-takarmányt adnak, s nedvei czukorban gazdagok.

b.) Kőrai vagy Hegyeslevelű Juhar (*Acer platanoides* [L.] *Der spitzblättrige Ahorn.*) Lévelei kézidegűek, 5 czafattal, melyek 3—5 foguak, mind a czafatok, mind a fogak finoman hegyzetek, a czafatok és fogak közti bevágások öblösek. Mindkét lap csupasz, fénylő, egyenlő színű, de az alsó kissé világosabb. A rügy pikkelyek pirosbarnák, szélük felé világosabbak és hegyesek. A virágok felálló sátor^{*)} képeznek, s korábban megjelennek, mint előbbi fajnál; a lombbal egyidejűleg áprilisban. — A kocsánok

*) Sátornak azon virágzatot nevezik, melynek főkocsánján az ágak, mint a fűrtnél különböző magasságban erednek, de az alsóbb ágak hosszabbak a felettük, levőknél, úgy hogy a tetejükön levő virágok egyenlő, vagy közel egyenlő magasságban vannak; e mellett a mellékágak el is ágazhatnak.

a sárgás-zöld csészékkel és szirmokkal együtt csupaszok. A makkocskák nagyobbak, mint előbbinél, laposak, és a két lependék egymással nagyon tompa szöveget zár be.

Az ifju hajtások, vagy levélgyekek sebéből tavasszal fehér tejnedv foly ki. A héj barnás-szürke, és a fiatalabb fán szabályos hossz-sávokkal, az öregebben pedig egyenközi hosszrepedésekkel bir.

A mag többnyire csak egy év múlva kél ki, tavaszi vetés után; a sziklevelek hosszukás lándzsaalakuak, és a legelső tulajdonképi levelek hosszukás tojásdadok, hegyesek, épéltek, alapjuknál szivalakulag mélyen bemetszettek, felületük sima. A korai juhar tulajdonságaira nézve többnyire egyezik a fűrtös juharral, csak hogy oly magasságot és kort nem ér el.

Európának leginkábbbb középvonalára szorítkozik, hol 3500 lábnyi (1106 met.) magasságig felmegy. A Magas Tátrán a fűrtös juhartól tetemesen hátra marad, mert Fuchs előjvetelének felső határát 2540 b. l. (802 met.) magasságban találta.

Fája nem oly finom rostu és nem oly fehér, mint az előbbi, s azért faragványokra nem oly alkalmas, ellenben azt szijasságban és keménységben még fölülmúlja, s azért kerekcsap munkákra különösen becses.

c) Mezei vagy Fodor Juhar (*Acer campestre* [L.] *Feld-Ahorn.* *Massholder*) Lévelei öt karéjuak, a karéjok tompák, épéltek vagy 2—3 karéjuak; a bevágások többnyire hegyesek. A levél mindkét oldalon egyenlő színű, de alól világosabb, csupasz, vagy különösen ifjúságában pelyhes. A rügy pikkelyei gesztenyebarnák, hegyük felé setétebbek, igen rövid fehérítő szőröcskékkel, A virágok felálló sátor képeznek, s a többnyire már kifejlett levelek mellett májusban jelennek meg. Kocsán, csésze és szirm elálló szőrökkel. Gyümölcs csupasz, vagy bársonyosan szőrös; a szárnyak csupaszok, majdnem egy vonalban (egyenes szögben) szétterjedők. A 2—5 éves ágak héján gyakran parás párkányok jönnek elő.

(Folytatása köv.)

T A R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1876. február hó 7-én.

1. A január 3-án tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván — észrevétel nélkül hitelesítettett.

2. A nagy-buni ev. ref. presbiterium az iránt folyamodik, hogy a lelkész által használt földek, mint papi földek irattassanak be az új kataszteri földkönyvbe, hogy a lelkész és parochia elegendő tűzi és szükség esetén más fával is láttassanak el, végre, hogy az iskolaház megnagyobbitására szükségelt talp-és sasfa szolgáltatassék ki, — választmány a presbiterium kéréseit egyelőre teljesíthetőknek nem tartja, egyrészt azért, mert ingatlan adományozására csak a közgyűlés illetékes, másrészt, mert az eladóvá tett jószág jövődöbeli birtokosára kötelezett-ségeket róni nem kíván, hanem annak minden tekintetben sza-

bad rendelkezést óhajt biztosítani, végre, mert az erdőkiszakítás küszöbön áll, mely alkalommal a lelkész és parochia faszükségletéről is gondoskodva leend.

3. Felső-Fehérmegye és Fogarasvidék kir. tanfelügyelő-sége 833. sz. a. öt méhtenyéztéssel foglalkozó tanító részére Hutter-féle méhkaszt kér — miután jelenleg kasok készletben nincsenek, a megkeresés előjegyzésbe vétetik, miről a tanfelügyelőség tudósítandó lesz.

4. A zalamegyei gazd. egyesület ¹⁰¹/₁₀₈ ex. 1875. szám alatt tudatja, hogy egyletünknek a hazai mezőgazdaság szellemi anyagi érdekében az országgyűléshez intézett kérvényt magáévá tette s a részéről szerkesztett felirat szövegét egyidejűleg be-küldi — örvendetes tudomásul szolgál.

5. A biharmegyei gazd. egylet m. évi december 15-én tartott választmányi ülésének jegyzőkönyvét küldi meg — tudomásul szolgál.

6. Szőlészeti vándortanár Fekete Pál mult 1875-ik év működéséről jelentést tesz — tudomásul szolgálván, idei működésének területét a közép-marosi borvidék, főként annak első kerülete tüzetik ki.

7. Győrvidéki gazd. egylet 15. sz. mellett az önálló magyar védvám és önálló magyar jegybank felállítása ügyében a képviselőházhoz intézett feliratát pártolás és csatlakozás végett megküldi — választmány egyrészt a felszólalás idejének túlhaladása miatt, másrészt és főleg, mert teljesen bizik abban, hogy a magas kormány hazánk közgazdasági érdekeit a legerélyesebben fogja képviselni — a társegylet átiratát tudomásul veszi.

8. Galíciái es. k. gazd. egylet 33. sz. a. február 24-én tartandó közgyűlésére hiv meg — képviselőül az ottani egyleti titkár, Gredinski ur fog felkértni.

9. Ministerium 1272. sz. a. tudatja, hogy miután a gazdasági szakértelem egyik főemeltijéül a czélnak megfelelőleg szerkesztett gazdasági szaklapokat tekinti, az „Erdélyi gazda“ ez évi fenntartására 1000 ft államsegélyvel járul — őszinte köszönettel örvendetes tudomásul vétetik.

10. Ministerium 1271. sz. a. Lukácsy Sándor faiskolákat rendező ministeri biztosnak a „Nép kertésze“ czimű lapban „Magtermelési iparunk kiemelése“ tárgyában tett javaslatát, a nevezett lap illető számának mellékelésével oly felhívással ajánlja az egylet figyelmébe, hogy azt megfontolás tárgyává tévén, befolyásával annak keresztülvitelére hatni törekedjék — a magas kívánságnak alkalmoszerűleg elég fog tétetni.

11. Ministerium 29,676. ex. 1875. sz. a. köriratában figyelmeztet, hogy a budapesti áru- és érték-tőzsde ujonnan megállapított tőzsdei szokásainak (Usances) 57. §. szerint ezentul csak kellően rostált zab lesz elfogadható — lapban már közöltetvén, tudomásul szolgál.

12. Gy.-Szt.-Miklós előljárósága 178. sz. a. az iránt keresi meg választmányt, hogy tudassa vele, hogy viszonyait, nevezetesen éghajlatukat és havasos és erdős legelőiket tekintve, minő nemes faju bikák felelnének meg azon vidéknek? hol? minő árban? és mily számban szerezhetők azok be? — miután a t. előljáróság által használt „nemes“ kifejezés nem engedi teljes biztonsággal következtetni, hogy ezalatt külföldi fajta értendő, ugy nemes belföldi, mint jó külföldi fajták fognak ajánlatni, névszerint gróf Bethlen Camillo kitünő törzse, Mezőhegyesen a Csáky és Almásy törzs, külföldiek közül pedig mint választmány véleménye szerint legalkalmasabb a Steierben honos mürzthali fajta.

13. A birtokszabályozási, tagosítási sat. törvényjavaslat tárgyalására 312. mult évi jegyzőkönyvi sz. a. kiküldött nagy bizottság jelenti, hogy szakonként öt albizottságra oszolván, egyszer külön-külön, azután együttesen tartott ülésekben tüzetesen megvitatta a szóban forgó törvényjavaslatot és a legjobb tehetsége szerint megállapított szöveget $\frac{1}{2}$ alatt beterjeszti a következő indítványokkal:

a) a törvényjavaslat új szövege kinyomatandó s az érdekeltekt ministeriumoknak, az erdélyi képviselők magánértekezletének, külön-külön minden erdélyrészi képviselőnek, a Királyhágon inneni összes törvényhatóságoknak és főispánoknak egy példányban megküldendő.

b) a törvényjavaslat a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministeriumhoz azon kéressel terjesztendő fel, hogy azt az országgyűlésnek tárgyalás és elfogadás végett ajánlani kegyeskedjék.

c) a törvényjavaslat alakilag ugyan nem felel meg a „törvény“-nyel szemben formált szigorú követelményeknek, mert számos oly részletet tartalmaz, mely helyesebben az indokolásban vagy végrehajtási utasításban foglalna helyet; a bizottság azonban szántszándékosan nem változtatott a szöveg ezen be rendezésén, mert ezen részleteket a teljesen új és ismeretlen eljárás felvilágosítására felette szükségesnek, sőt nélkülözhetetleneknek tartja.

d) a kíséző iratban, mely a ministeriumokhoz és az erdélyi értekezlethez intézendő, különösen hangsúlyozandó lesz, hogy a magas kormány kéressék fel, miszerint a curialisták viszonyait is végre valahára külön törvény által szabályozni kegyeskedjék.

e) végül kedves köteleességet teljesít a bizottság, midőn a törvényjavaslat bokros érdemű szerzőjét, Gróf Schweinitz Gyula urat az igazgató választmány méltányoló elismerésébe a legmegebben ajánlja — választmány a nagy bizottság jelentését helyeslő tudomásul vévén és egyhangulag elfogadván, gr. Schweinitz Gyula urnak, mint a törvényjavaslat fáradhatatlan buzgalmu érdemdu szerzőjének őszinte köszönetet és meleg elismerést szavaz.

14. Idősebb Petróczy Pálnak a székely kivándorlás megállítására érdekében szerkesztett emlékiratára a vélemény beérkezvén — a miniszteriumhoz fel fog terjesztetni. Egyszersmint a választmányhoz beadott „Erdély s különösen a Székelyföld közgazdasági jelene s jövője“ czimű emlékirat tüzetes tárgyalására br. Bánffy Dániel, Berde Mózes, Tompa Károly és gróf Schweinitz Gyula tagtársak személyeikben bizottság kéretik fel.

16. Gróf Schweinitz Gyula indítványozza, hogy tekintettel a lötenyésztesnek nagymérvű hanyatlására, külön bizottság küldessék ki, mely a hanyatlás okait kikutassa s a lehető segély módjairól tanácskozzék — az indítvány egyhangulag elfogadtatván, a bizottságba br. Bánffy Dániel elnöklete alatt felkéretnek: br. Bánffy Albert, br. Wesselényi Ferencz, gr. Bethlen Sándor, gr. Schweinitz Gyula, alezredes Alexandrovicz és tanár Mina János urak.

17. Az idei rendes közgyűlés napjának megállapítására nézve — határozatott, hogy a közgyűlés 1876. april hó 10-én lesz megtartandó.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

NAGY FERENCZ végtisztessége.

Felejthetetlen érdemdús tagtársunk Nagy Ferencz végtisztességéről a „Kelet“ után a következőket közöljük:

Nagy Ferencz néhai jelesünk ravatalánál az erdélyi gazd. egyesület február 25-én délelőtt 11 órakor diszes küldöttséggel tisztelt. Az egyleti tagokat egyleti elnök gróf Mikó Imre vezette. Ott voltak alelnök br. Huszár Sándor, br. Bánffy Dániel, Paget János, gróf Schweinitz Gyula, főt. Hincz György, Páll Sándor, Filep István, Szabó Samu, Dávid Antal, Fekete Pál, vándortanár, Tóth Zsigmond, esperes Vályi Elek, dr. Hintz György, Finály Henrik, Tauffer Ferencz, k.-monostori igazgató Vörös Sándor, Gamauf Vilmos egyleti titkár és többen. A tordaa- aranyosi gazdasági egyesületet br. Kemény György és dr. Wolff Gyula képviselték. Midőn a küldöttség az elhunyt jeles ravatala körül elhelyezkedett, gr. Mikó Imre könnyektől elfojtott hangon körül-belől így szólt midőn a diszes babérkoszorút a boldogult keblére helyezé: „Az erdélyi gazdasági egyesület ezen egyszerű, de nem kevésbé őszinte jelével kívánt legfáradhatatlanabb, legmunkásabb vezértagja érdemeinek elismeréséül kegyeletesen adózni.“ A tordaa- aranyosi gazd. egyesület nevében dr. Wolff Gyula tette le a másik koszorút körülbelől ezen szavakkal: „Fájdalomtól meghatottan, némán adózunk hervadhatlan érdemeidnek e koszorúval.“ Az ünnepélyes jelenet minden résztvevője mély meghatottsággal hallgatá e szavakat és az érdemdús elnökkel együtt számos sirástól elszokott szemben az igazi részvét és hála könnyeppje csillogott. A gyönyörű koszoruk babérlevelével alapon, kamelia és jáczinttal vannak díszítve, a széles fehér selyem szalagon a következő aranybetűs felirattal: egyikén: „Nagy Ferencznek“, „Az erdélyi gazdasági egyesület“; másikon: „Megalapítójának, éltető lelkének“, „A tordaa- aranyosi gazdasági egyesület.“ Az erdélyi gazdasági egyesület kegyelete gondoskodott, hogy a ravatal az öreg tanárnak annyira kedvelt kertészeti produktumai- val is fel legyen díszítve és a derék főkertész Dugaszi Albert könnyezve és hálásan állította össze az emblemet.

* * *

Nagy Ferencz temetése február 25-én délután 3 órakor róppant részvét mellett folyt le. A ravatalnál, melyen a meglevők mellé a gazdasági egyesület kerti személyzete helyezte el téli zöldből font gyönyörű koszoruját, Szász Gerő tartott megható szónoklatot s az ev. ref. főtanoda énekkara gyászdalaival rőtta le az ifjuság nevében szomorú háláját. A gyászmenet nagyszerűsége egyike volt Kolozsvárt a legkritkábbknak, jelen volt városunk lakosságának egész művelt osztálya, közte sok oly tekintélyes egyéniség, kiket ily alkalmakkor nem igen láthatni. Ott volt a három főtanodának összes ifjusága s a Minoriták utcáján s Főtéren átnyulva majd a temető kapunál volt a menet eleje, mikor a gyászszekér megindult. A temető kapuhoz érve a koporsót más szekérré helyezték el, mely Tordára szállította a testet,

hogy ott saját kertjében kedvelt fának árnyékában alhassa álmát a felejthetetlen jó öreg.

* * *

Nagy Ferencz temetése Tordán 1876. február 26-án. Torda városának Deákját: Nagy Ferenczet kísértük örök nyugalomra. A mily ragaszkodást, rokonszenvet és jóakaratot tanusított ő tettős életében e város iránt, ép oly mérvű közös részvét és általános fájdalomérzet gyűjté egybe városunk lakóit délutáni 2 órakor-vallási és nemi, rang és kor különbség nélkül a ref. egyház tágas ivei alá, együtt elrebegni a könyörgést, melynek Füzi Sándor — a helybeli egyház lelkésze — fenkölt gondolkozással adott szavakat oly magasztos, oly ékes és megható alakban, mely teljesen méltó volt az elhunytnak dicső emlékezetéhez. Könyörgés előtt és után a kolozsvári ref. főiskola énekkara és a tordai dalkör gyászekei fokozták a szertartás ünnepélyességét. A piacon ezalatt sorakozott a tüzöltő csapat s utánna a végtelen tömeg közrezárva a drága hamvakat, kísérve nagy fiát kedvencz gyümölcsösébe — a piac fölött elvonuló u. n. ótárca nevű szőlőhegybe; a gyászdalok elhangzása után kolozsvári tanár Szabó Samu vett érzékeny bucsut tanártársai, jóbarátai, a két gazdasági egyesület és az ifjuság nevében. Legördült a hideg hant, nincs — nincs többé kedves alakja! — de meghagyá számunkra gazdag végrendeletét: emlékének buzditó példáját!!

E G Y V E L E G.

* Lapunk mai számának mellékletét, Jankó Vincze előnyösen ismert kolozsvári gépgyárának körlevelét melegen ajánljuk az érdeklődő t. gazdaközönség szives figyelmébe.

* Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya folyó martius hó 6-án délelőtt 11 órakor rendes havi ülését tartja az egyleti helyiségben (bel-középutca 13. szám, földszint.)

* A „Földmívelési érdekeink“ legújabb száma elhunyt jelesünk Nagy Ferenczről, megleghangu részvétteljes sorokkal emlékezik meg és velünk együtt fájlalja azon nagy veszteséget, mely a közügyek e buzgó harcosának kimultával az egész hazát, de különösen gazdasági egyesleteinket érte.

* Vizsgák rendje a kolozs-monostori gazd. tanintézetben. A téli félév vizsgái a kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézetben a következő sorrenddel fognak megtartatni: A III. éveseknél: mártius 6-án üzlettan, 8-án állatgyógyászat, 10-én építészettan, 11-én rétművelés, 13-án erdészett, 15-én kertészett. A II. éveseknél: mártius 6-án vegytan, 8-án növénytermelés, 10-én mennyiségtan, 11-én természettan, 13-án állattan, 15-én boncztan, 16-án légtünett. Az I. évesek vizsgája mártius 17-én fog megtartatni. A vizsgák naponta délelőtt 9 órakor, délután 3 órakor kezdődnek, az érdeklődőket szivesen látja

az igazgatóság.

* Az Eczelelen tartandó néptanítói tanfolyamra eddig 22 egyén jelentkezett, u. m. 17 száz és 5 ro-

mán néptanító. Lakhelyük szerint következőleg oszlanak el: Medgyes-székről jelentkezett 5, Brassó vidékéről 4, Ujgyház-székről 2, Köhalomszékről 2, Szász-Sebes-székről 2, Segesvárszékről 1, Szébenszékről 1, megyékből 5, összesen 22. Az ötvenes szám betöltéséig további jelentkezéseket a földmivelési iskola igazgatója Medgyesén, dr. Salfeld szívesen fogad el. Hol és miért késnek a magyar ajku néptanítók?

* Piaczi árainkra nézve megjegyezzük, hogy lapunk zártáig Sepsí-Szt.-György, Torda és Vajda-Hunyad heti vásáraitól újabb tudósítást nem vettünk.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

683 szám

1875.

(1) **Jószágeladási hirdetemény.** (7—12)

Az erdélyi gazdasági egyletnek 1875. december 11-én tartott rendkívüli közgyűlése a nevezett egyletnek tulajdonát képező nagy-buni birtokot eladás által értékesíteni határozta.

Ezen birtok fekszik Küküllőmegyében, Segesvártól egy kis órányira, Héjjasfalvától egy negyed órányira — mindkettő állomása a magyar keleti vasutnak — területe 1329 hold és 1465 □ ölet tesz, ebből szántó 352 hold 463 □ öl, rét és kert 147 hold 1097 □ öl, szőlő 9 hold 605 □ öl, legelő 38 hold 1225 □ öl, erdő 768 hold 1210 □ öl, — melyből mintegy 126 hold a volt jobbágyoknak kiutalandó lesz — végre 13 hold és 65 □ öl házhelyekre és terméketlenekre esik. A birtokhoz tartozik egy őrlők által jól látogatott öt kövű malom a segesvári határszélen és a kocsmajog Nagy-Bunban, mely két regale évenként 1400 frt tiszta jövedelmet hoz.

A birtok törvényszéki becsára 118,700 forint o. é.

Venni szándékozókknak bővebb felvilágosítással az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala szolgál.

Kolozsvárt, 1875. december 20-án.

Az erdélyi gazdasági egylet nevében:

Gróf **MIKÓ IMRE**, s. k.
egyleti elnök.

GAMAUF VILMOS, s. k.
egyleti titkár.

Hirdetések.

Csemete és szőlővessző eladás.

A zámi uradalom kert és szőlőtelepeiről mindenféle gyümölcs-csemete, sima és gyökeres szőlővessző, valamint egyéb miveleti növény is eladó. Részletes árjegyzék kívánatra bérmentve nyerhető. (8) (1—3)

A zámi kert igazgatósága!

(Zám, Hunyadmegye, posta- és vasut állomás.)
Jegyzet. Zám vidékén minden szőlő teljesen ép és egészséges, a phylloxera vastatrixnek még nyoma sem mutatkozott.

(3)

Kolozsvárt.

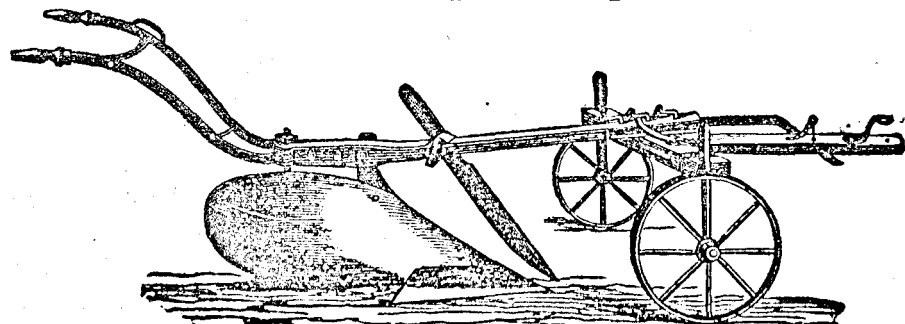
(9—52)

TAUFFER FERENCZNÉL

Excentrice takarmányvágó-
gépek és répa-vágók, Mayer és
Bracke-féle gabonatisztító rosták,
nem különben valódi Mayer-féle
Trieurs konkoly választó gépek
szelével és anélkül kaphatók

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapest, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben
részesült kettő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rőt-
törőit, rostáit stb. jutányos ár melle

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen
küldve, megrendeléseket pontosan tel-
jesít

Gubicz László.

(7)

(3—26)

VICTORIA biztosító társaság Kolozsvárt

(alapított 1865-ben).

A vagyonmérleg- és forgalmi kimutatás kivonata: (1874. decz. 31.)

Összes bevételek kezdettől		Kiosztott nyereség kezdettől	
(1865)—1873. év végéig	16.229,161 f. 17 kr. o. é.	1874-ik év végéig	439.738 ft. 69 kr. o. é.
Bevétel 1874-ik évben	*3.376.862 f. 82 kr. o. é.	Biztosítéki alap:	
összesen	19.606,023 f. 99 kr. o. é.	Alaptőke (ebből 1 millió forint teljesen befizelve)	2.000,000 ft. — kr. o. é.
Kifizetett károk kezdettől		Tartalék alapok az összes biztosítási ágakban	1.369,989 ft. 32 kr. o. é.
(1865)—1873. év végéig	5.355.856 f. 42 kr. o. é.	Évi tiszta díj bevétel	1.500.000 ft. — kr. o. é.
Kifizetett károk 1874. évben	1.324,799 f. 85 kr. o. é.	összesen	4.869,989 ft. 32 kr. o. é.
összesen	6.680,656 f. 27 kr. o. é.		

Biztosításokat fogad el:

- tűz károk ellen (ha villám által okozottak is) épületekre, gyárakra, készletekre, ingókra stb.
- jégek ellen teljes kártérítéssel
- az ember életére minden módoza okban; — és közvetiti
- a túlélési csoport biztosításokat.

Központi iroda: Kolozsvárt, főtér 26. szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grác, Praga.

Fő-ügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

(2) (3—26)

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA” biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindig hiven és pontosan megfelelően, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

VICTORIA biztosító társaság igazgatósága.

P i a c z i á r a k.

A h é t i v á s á r	Egy hectolter (=162 bécsi mérő)							100 Kilogramm (=178-55 bécsi font)		1 köbméter (=0-14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1-78 bécsi font)
	tiszta b u z a	elogy b u z a	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus	
á r a k r a j e z á r o k b a n											
Besztercze	feb. 22.	575	300	275	—	150	—	—	—	—	32
Brassó	feb. 25.	600	500	380	370	250	—	—	—	—	32
Csik-Szereda	feb. 23.	625	535	450	350	275	350	374	160	132	24
Décs	feb. 29.	675	625	475	—	209	225	550	140	450	26
Déva	feb. 26.	515	385	345	—	265	215	245	150	136	32
Erzsébetváros	feb. 26.	500	400	300	—	260	225	280	150	300	32
Gy.-Sz.-Miklós	feb. 26.	665	585	327	280	240	360	235	60	—	28
Fogarás	feb. 25.	510	290	282	—	217	230	280	—	—	32
K.-Fehérvár	feb. 26.	620	448	440	—	292	260	400	250	264	32
Kolozsvár	mart. 2.	600	400	370	—	210	240	250	145	360	38
Maros-Vásárhely	feb. 24.	460	310	316	—	190	200	300	50	360	32
Naszód	feb. 25.	670	500	300	300	175	250	264	210	125	24
Nagy-Enyed	feb. 24.	550	450	300	—	138	220	360	80	444	32
N.-Szeben	feb. 29.	590	440	350	350	250	250	240	—	350	30
S.-Sz.-György	feb. 21.	590	550	330	340	250	340	500	90	260	15
Szamosujvár	feb. 28.	700	415	370	—	212	192	300	75	500	28
Sz.-Régen	feb. 24.	580	430	335	230	200	270	220	120	300	28
Sz.-Udvarhely	feb. 22.	540	390	330	—	260	260	250	100	300	32
Torda	feb. 12.	600	440	350	250	270	210	350	—	1100	32
V.-Hunyad	feb. 19.	510	380	340	—	230	235	180	90	700	32

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabályzata.

	széri hirdeteskör											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 "	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 "	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 "	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 "	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM:

Még egy pár szó a birtokrendezési eljárás legújabb szabályozásához. — Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. — Társalgó. — Választmányi ülés február hó 7-én. — Nagy Ferencz végtisztessége. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.